

Προγράμματα Παρέμβασης για παιδιά με
Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή I:
Πλαίσια φοίτησης

Σχέδιο μαθήματος

- Πλαίσια φοίτησης για τα παιδιά με ΑΓΔ: η εμπειρία της Μεγάλης Βρετανίας
- Ενσωμάτωση σε σχολείο γενικής εκπαίδευσης ή φοίτηση σε ειδικό σχολείο;
- Αποτελεί η επιλογή του εκπαιδευτικού πλαισίου ένδειξη για το είδος της υποστήριξης που παρέχεται στα παιδιά;
- Τρόποι παρέμβασης
- Ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με ΑΓΔ Response to Intervention Model (RTI)

Που φοιτούν τα παιδιά με ΑΓΔ

Πλαίσια φοίτησης των παιδιών με ΑΓΔ στη Μ. Βρετανία

- Σήμερα στο Ηνωμένο Βασίλειο οι εκπαιδευτικές και γλωσσικές ανάγκες των μαθητών με ΑΓΔ αντιμετωπίζονται με ποικίλους τρόπους.
- Στο ένα άκρο του συνεχούς, οι μαθητές εγγράφονται σε ειδικά πλαίσια, αλλά, όπως θα φανεί παρακάτω, οι περισσότεροι φοιτούν σε σχολεία γενικής εκπαίδευσης, με ποικίλα επίπεδα επιπρόσθετης στήριξης.
- Οι τρόποι με τους οποίους παρέχεται η στήριξη αυτή ποικίλλουν ανάλογα με το σχολείο, τις υπηρεσίες αγωγής και το αν τα παιδιά παρακολουθούν πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Πλαίσια φοίτησης των παιδιών με ΑΓΔ στη Μ. Βρετανία

- Στην αρχή, μπορεί να παρέχεται **ενισχυτική διδασκαλία**, αλλά αν θεωρηθεί ότι οι ανάγκες τους είναι μεγαλύτερες από αυτές που το σχολείο μπορεί να υποστηρίξει, τότε ενεργοποιείται η διαδικασία για την **παροχή πιστοποιητικού ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών**.
- Τα πιστοποιητικά αυτά **εξειδικεύουν τον αριθμό ωρών επιπλέον στήριξης** που δικαιούται κάθε παιδί.
- Ο τρόπος με τον οποίο παρέχεται αυτή η επιπλέον στήριξη ποικίλλει, ανάλογα με τις ανάγκες του παιδιού και τους πόρους του σχολείου. Ο τελικός στόχος είναι να **εξατομικεύεται η παρέμβαση** για να ανταποκρίνεται στις μαθησιακές ανάγκες του παιδιού.

**Ενσωμάτωση σε σχολείο γενικής
εκπαίδευσης
ή
φοίτηση σε ειδικό σχολείο;**

Ενσωμάτωση σε σχολείο γενικής εκπαίδευσης ή φοίτηση σε ειδικό σχολείο;

- Οι προβληματισμοί για τη φύση και την έκταση της ειδικής αγωγής για τα παιδιά με ΑΓΔ υφίστανται για αρκετά χρόνια.
- Υπάρχουν επίσης προβληματισμοί για
 - τα διαφορετικά κριτήρια εισαγωγής στα τμήματα ένταξης για παιδιά με ΑΓΔ,
 - για τη φύση και την έκταση της ενσωμάτωσης στη γενική εκπαίδευση,
 - τη χρήση της «νοηματικής γλώσσας» και
 - την αναλογία του προσωπικού προς τα παιδιά.

Κριτήρια εισαγωγής στα τμήματα
ένταξης (Dockrell κ.ά., 2006· Lindsay
κ.ά., 2005a, 2005b)

Πορίσματα σχετικά με τα κριτήρια εισαγωγής στα τμήματα ένταξης (Dockrell κ.ά., 2006· Lindsay κ.ά., 2005a, 2005b)

- Τα δεδομένα βασίστηκαν στις απόψεις του εκπαιδευτικού προσωπικού και του προσωπικού υγείας 97 τοπικών δημοτικών αρχών και 129 υπηρεσιών λογοθεραπείας στην Αγγλία και την Ουαλία.

Κριτήρια εισαγωγής στα τμήματα ένταξης

Κριτήρια εισαγωγής στα τμήματα ένταξης

- Σύμφωνα με τα πορίσματα της μελέτης υπάρχει μια **ποικιλομορφία σχετικά με τα κριτήρια** που χρησιμοποιούνται για την **εισαγωγή των παιδιών με ΑΓΔ στα τμήματα ένταξης**.
- Στα κριτήρια αυτά περιλαμβάνονταν
 - α) η σοβαρότητα του προβλήματος,
 - β) το κατά πόσο το πρόβλημα των γλωσσικών δυσκολιών είναι πρωτογενές,
 - γ) το επίπεδο των γνωστικών ή των μη λεκτικών δεξιοτήτων και
 - δ) η απαίτηση να υπάρχει ασυμφωνία ανάμεσα στις λεκτικές και τις μη λεκτικές ικανότητες.

Κριτήρια εισαγωγής στα τμήματα ένταξης

- Διαπιστώθηκε έλλειψη συμφωνίας μεταξύ των τοπικών δημοτικών αρχών σχετικά με τις αποφάσεις
 - για το **πλαίσιο** που θα φοιτήσουν τα παιδιά,
 - σχετικά με το ποιος **ειδικός** θα αξιολογούσε κατά πόσο το παιδί πληροί τα κριτήρια για να φοιτήσει σε κάποιο από τα ειδικά εκπαιδευτικά πλαίσια.
- Η μελέτη ανέδειξε την ποικιλομορφία των εκπαιδευτικών πλαισίων που είχαν σχεδιαστεί για να ανταποκριθούν στις ανάγκες των παιδιών με ειδικές δυσκολίες στην ομιλία και τη γλώσσα.

Ποικιλομορφία εκπαιδευτικών πλαισίων

*Οι μαθητές που φοιτούσαν σε
ειδικά σχολεία ήταν εκείνοι που
αντιμετώπιζαν τις πιο σοβαρές
γλωσσικές δυσκολίες;*

Ποικιλομορφία εκπαιδευτικών πλαισίων

- *Οι μαθητές που φοιτούσαν σε ειδικά σχολεία ήταν εκείνοι που αντιμετώπιζαν τις πιο σοβαρές γλωσσικές δυσκολίες;*
- Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι, ενώ όλα τα παιδιά είχαν σημαντικές γλωσσικές μαθησιακές δυσκολίες (language learning difficulties), εκείνα που φοιτούσαν σε ειδικά σχολεία αντιμετώπιζαν περισσότερα προβλήματα.
- Θα ήταν χρήσιμο, επίσης, να ληφθεί υπόψη ότι, αφού πολλοί μαθητές μετακινούνται μεταξύ διαφορετικών πλαισίων ειδικής αγωγής, τα δεδομένα δεν μπορούν να δώσουν πληροφορίες για μακρόχρονη πρόγνωση ή σχετικά με την αποτελεσματικότητα των διαφόρων πλαισίων.

Αποτελεί η επιλογή του εκπαιδευτικού
πλαισίου ένδειξη για το είδος της
υποστήριξης που παρέχεται στα
παιδιά;

Αποτελεί η επιλογή του εκπαιδευτικού πλαισίου ένδειξη για το είδος της υποστήριξης που παρέχεται στα παιδιά;

- Οι ανάγκες των παιδιών στην 6η τάξη σε ειδικά σχολεία αντιμετωπίζονταν με τρεις τρόπους:
 - ατομικές συνεδρίες
 - ομαδικές συνεδρίες εκτός τάξης ή
 - στήριξη μέσα στην τάξη.
- Για πολλά παιδιά προσφέρονταν **συνδυασμός** των προσεγγίσεων αυτών.
- Τα παραπάνω ίσχυαν για το 50% των παιδιών παρακολουθούσαν τα τμήματα ένταξης και τα σχολεία γενικής εκπαίδευσης.

Αποτελεί η επιλογή του εκπαιδευτικού πλαισίου ένδειξη για το είδος της υποστήριξης που παρέχεται στα παιδιά;

- Ποιος ήταν ο βαθμός εμπλοκής των ειδικών στα διαφορετικά πλαίσια.
- Σε όλες τις περιπτώσεις, εκτός μιας, οι μαθητές στα ειδικά σχολεία **δέχονταν στήριξη** από **διεπιστημονική ομάδα ειδικών**, με παρέμβαση σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο, καθώς και **μέσα στις τάξεις**.

Αποτελεί η επιλογή του εκπαιδευτικού πλαισίου ένδειξη για το είδος της υποστήριξης που παρέχεται στα παιδιά;

- Επιπλέον, για τους μαθητές που φοιτούσαν σε **τμήματα ένταξης για παιδιά με ΑΓΔ**, η ατομική παρέμβαση εφαρμοζόταν
 - είτε από ομάδα ειδικών (όπου συμπεριλαμβάνονταν λογοθεραπευτής)
 - είτε μόνο από λογοθεραπευτή.
- Αντίθετα, **περισσότεροι ειδικοί** εμπλέκονταν τόσο στην εφαρμογή της **ομαδικής παρέμβασης**, όσο και στη **στήριξη μέσα στην τάξη**.

Αποτελεί η επιλογή του εκπαιδευτικού πλαισίου ένδειξη για το είδος της υποστήριξης που παρέχεται στα παιδιά;

- Παραμένει, όμως, το **σημαντικό ερώτημα** κατά πόσο

οι διαφορές αυτές είναι εμφανείς στη μετέπειτα εκπαιδευτική πρόοδο των μαθητών.

Υποστήριξη των παιδιών μέσα στην τάξη - παρεμβάσεις

Teacher tips 1 Adapting your language.mp4

*Ποιο ήταν το προφίλ των δυσκολιών
των παιδιών σε σχέση με τα πλαίσια
φοίτησης*

Ποιο ήταν το προφίλ των δυσκολιών των παιδιών σε σχέση με τα πλαίσια φοίτησης

- Τα παιδιά με ΑΓΔ
 - παρουσιάζουν παρόμοιο προφίλ γλωσσικών και γνωστικών δεξιοτήτων στα διάφορα εκπαιδευτικά πλαίσια ειδικής αγωγής.
 - χαρακτηρίζονται από έντονες δυσκολίες στον τομέα της γλώσσας και του γραμματισμού.
 - Μικρότερες διαφορές ως προς τους παραπάνω τομείς διαπιστώθηκαν σε σχέση με το εκπαιδευτικό πλαίσιο (τυπικής – εεα) και εντοπίστηκαν στους τομείς της γλωσσικής έκφρασης, της αναγνωστικής ικανότητας και της μη λεκτικής νοημοσύνης.

Ποιοι ήταν οι τρόποι παρέμβασης

Ποιοι ήταν οι τρόποι παρέμβασης

- Οι ανάγκες των παιδιών αντιμετωπίζονταν κυρίως με έμφαση στη διαφοροποίηση του αναλυτικού προγράμματος και των στόχων, τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Η ανάλυση των ακαδημαϊκών επιδόσεων στα GCSE, βάσει της βαθμολογίας, δεν έδειξε στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα εκπαιδευτικά πλαίσια.

Ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές
ανάγκες
των παιδιών με ΑΓΔ

*Εύρος στρατηγικών
για τη βελτίωση
των επιδόσεων των μαθητών*

<i>Παραδείγματα παιδαγωγικών στρατηγικών</i>	<i>Υψηλός βαθμός εντατικοποίησης των στρατηγικών</i>	<i>Χαμηλός βαθμός εντατικοποίησης των στρατηγικών</i>	<i>Πειραματικά δεδομένα που υποστηρίζουν την καταλληλότητα των στρατηγικών αυτών για τα παιδιά με ειδικές δυσκολίες στην ομιλία και τη γλώσσα</i>
Παροχή ευκαιριών για γενίκευση γνώσεων	Άμεση και καθοδηγούμενη από τον δάσκαλο	Αυτόνομη - καθοδηγούμενη από τον δάσκαλο	Διδασκαλία γραμματικής σε παιδιά σχολικής ηλικίας (Ebbels, 2007)
Παροχή παραδειγμάτων για την κατάκτηση εννοιών	Πληθώρα παραδειγμάτων ως προς ένα κριτήριο	Παροχή μικρού αριθμού παραδειγμάτων	Παιδιά που ωφεληθήκαν από συχνές και με μεγάλη χρονική διάρκεια παρεμβάσεις, με στόχο τη μάθηση ρημάτων (Riches, Tomasello & Conti-Ramsden, 2005)
Παροχή ευκαιριών πρακτικής εξάσκησης για βελτίωση των επιδόσεων	Εκτεταμένη, άμεση, εστιασμένη και συχνή	Μικρή	Τα παιδιά είχαν σημαντικά καλύτερη επίδοση σε μια δοκιμασία απόκτησης μορφήματος σε συνθήκη μίμησης, παρά σε συνθήκη απλής έκθεσης (Connell & Addison Stone, 1992)
Παροχή επανατροφοδότησης συνδεδεμένης με τη δραστηριότητα	Άμεση, συχνή και εστιασμένη	Παρακίνηση προς την αυτοαξιολόγηση	Διευκόλυνση της διόρθωσης αναγνωστικών λαθών κατά την προφορική ανάγνωση παιδιών με ειδικές δυσκολίες στην ομιλία και τη γλώσσα (Kouri, Selle & Riley, 2006)
Έλεγχος ετοιμότητας για το επόμενο στάδιο μάθησης	Άμεση και με έμφαση στη συχνή παρακολούθηση από τον εκπαιδευτικό	Έμφαση στην αυτοπαρακολούθηση	
Κατάλληλος σχεδιασμός των εργασιών	Μικρά, διακριτικά βήματα, έμφαση σε βραχυπρόθεσμους στόχους	Μεγαλύτερα βήματα, έμφαση σε πιο μακροπρόθεσμους στόχους	

Αποτελεσματικές παιδαγωγικές στρατηγικές

- Το εννοιολογικό υπόβαθρο της παραπάνω ταξινόμησης είναι η **συστηματική παροχή παρέμβασης**.
- Επιπλέον, οι στρατηγικές που χρησιμοποιούνται αφορούν στη **διαδικασία της μάθησης μάλλον, παρά στο πλαίσιο όπου αυτή πραγματοποιείται**.

Ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με ΑΓΔ

- Οι συγκεκριμένες στρατηγικές βασίζονται
 - στην κατανόηση των γνωστικών αναγκών του διδακτικού αντικειμένου,
 - σε τρόπους συστηματοποίησης της διδασκαλίας και
 - σε εργαλεία που περιλαμβάνουν κριτήρια για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της προόδου των παιδιών.

Ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με ΑΓΔ

- Η παροχή επιπρόσθετων πόρων σε μαθητές –όπως η υποστήριξη από βοηθούς διδασκαλίας– δεν εξασφαλίζει την καλή ποιότητα της παρέμβασης ή την πρόοδο των μαθητών.
- Βασικοί παράγοντες για την καλή πρόοδο ήταν:
 - καλή αξιολόγηση,
 - υποστήριξη από ειδικό παιδαγωγό,
 - δραστηριότητες που να κινούν το ενδιαφέρον των μαθητών και
 - δέσμευση από τους διευθυντές των σχολείων ότι θα εξασφαλίσουν την πρόοδο όλων των μαθητών

Ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με ΑΓΔ

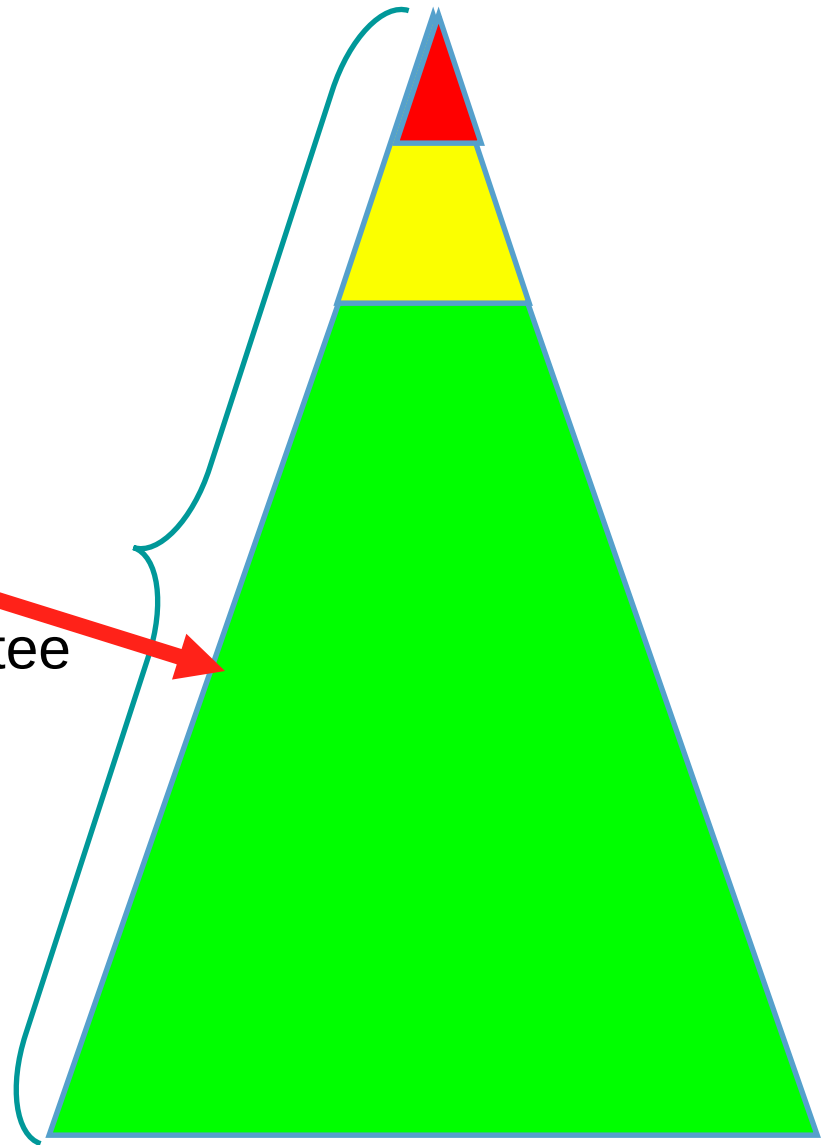
- Η σημασία της ποιότητας, συγκριτικά με την ποσότητα των προγραμμάτων παρέμβασης, τονίζεται επίσης (Office of Her Majesty's Chief Inspector, 2006), η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα:

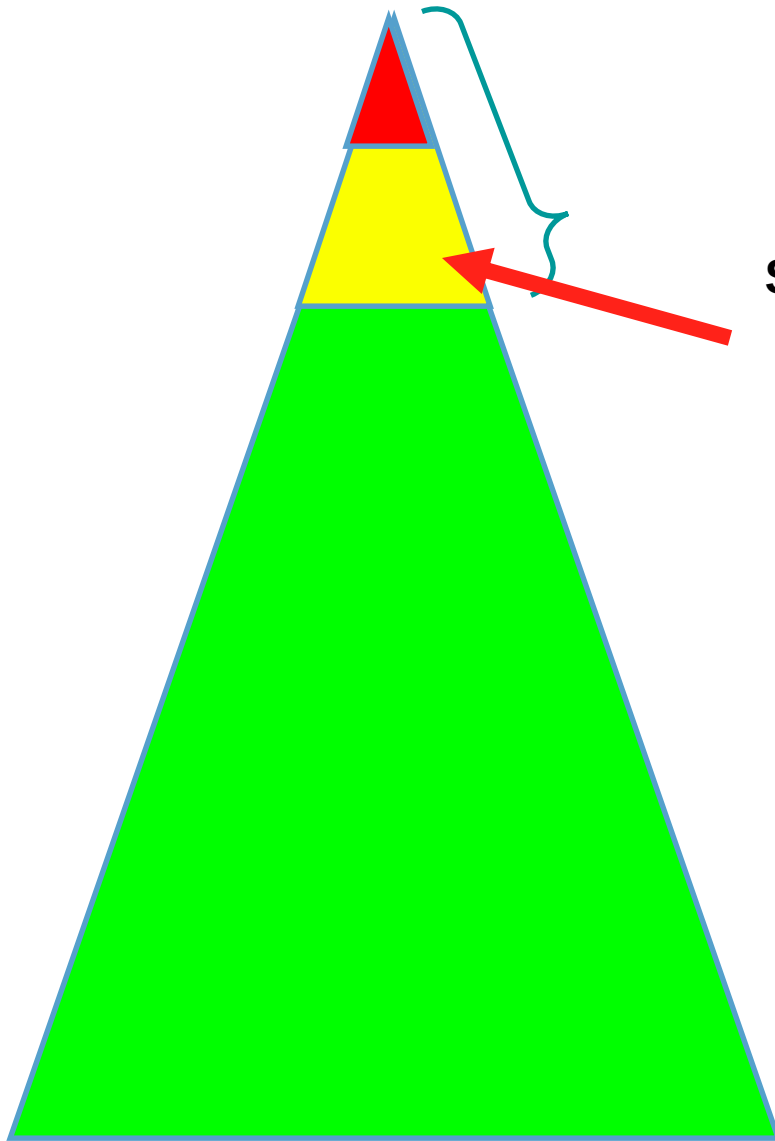
Ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με ΑΓΔ

- Τα αποτελέσματα που προέκυψαν τόσο από τις έρευνες, όσο και από τα προγράμματα παρέμβασης αναδεικνύουν ότι κρίσιμο δεν είναι το «πού» αλλά το «πώς» παρέχεται η υποστήριξη.

TIER 1: School-Wide Discipline Programs:

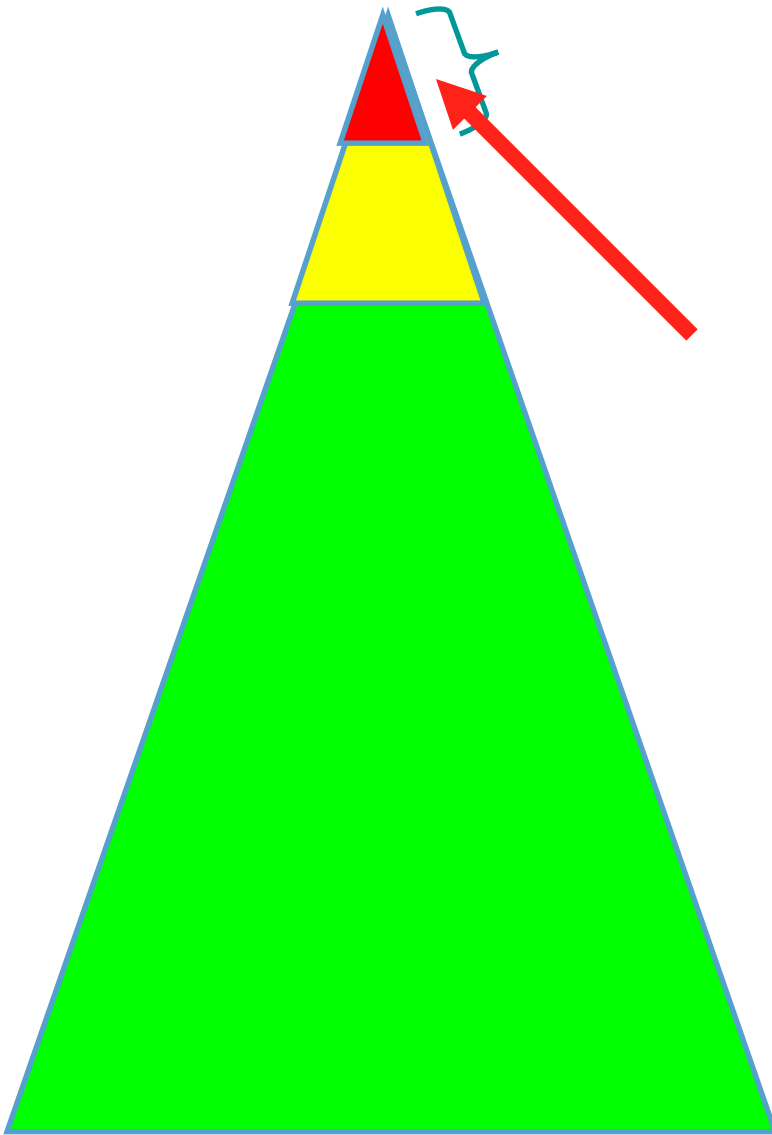
Positive Behavior Support
Prosocial Discipline Programs
School-wide Discipline Committee
Attendance Programs

TIER 2: Strategic Strategic/Supplemental Behavior Programs:

- Small Group SST
- Anger Control Training
- Peer/adult mentoring program
- Tiered discipline program
(e.g., positive rehearsal, time out)

TIER 3: INTENSIVE Behavior Programs

- Individual counseling/therapy
- Individual Behavior Plan
- Rapid Response
- In-school alternative education
- Frequent, daily mentoring

Ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με ΑΓΔ

- Το **πρώτο βήμα (Επίπεδο 1)** για την υποστήριξη των αναγκών των παιδιών με ΑΓΔ θα έπρεπε να είναι
 - **η παροχή κατάλληλου μαθησιακού περιβάλλοντος** που θα βασίζεται στις αρχές της μάθησης, καθώς και στα γνωστικά προαπαιτούμενα των μαθησιακών στόχων.
- Το μαθησιακό περιβάλλον θα υποστηρίζει ταυτόχρονα τόσο τη διδασκαλία του εκάστοτε γνωστικού αντικειμένου, όσο και την ενίσχυση των γλωσσικών δεξιοτήτων (Wellington & Wellington, 2002).

Ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με ΑΓΔ

- Αν οι δυσκολίες επιμένουν, προχωρούμε σε δεύτερο επίπεδο παρέμβασης (Επίπεδο 2).
 - Οι παρεμβάσεις οφείλουν να έχουν μεγάλη **συνάφεια με τη δραστηριότητα-στόχο**, να βασίζονται σε ερευνητικά δεδομένα και να συνδυάζονται κατάλληλα με το εκπαιδευτικό πλαίσιο (Gillam & Gillam, 2006).
 - Οι παρεμβάσεις στο στάδιο αυτό πρέπει να
 - είναι **συστηματικές και εντατικές** (Justice, 2006).
 - **αξιολογείται η αποτελεσματικότητά τους** με τις κατάλληλες μετρήσεις βάσει κριτηρίων (Dockrell & Law, 2007).

Ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με ΑΓΔ

- Αυτή η συμπληρωματική υποστήριξη μπορεί να παρέχεται σε μικρές ομάδες ή ατομικά. Οι βασικές αρχές που έχει βρεθεί ότι συμβάλλουν θετικά στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων γραμματισμού, ισχύουν επίσης και για τα παιδιά με προβλήματα ομιλίας και γλώσσας (Gillon, 2000).

Ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με ΑΓΔ

- Τα παιδιά που δεν ανταποκρίνονται στην παρέμβαση του δεύτερου επιπέδου αποτελούν ιδιαίτερη πρόκληση.
- Έχει προταθεί
 - να παρέχεται στους μαθητές αυτούς **πιο εντατική παρέμβαση (Επίπεδο 3)**, ίσως μικρής διάρκειας και εκτός τάξης (Fuchs, Mock, Morgan & Young, 2003· Vaughn & Fuchs, 2003· Vaughn, Linan-Thompson & Hickman, 2003).
 - **να φοιτήσουν σε εκπαιδευτικά πλαίσια** όπου οι γνώσεις και η εμπειρία του προσωπικού πιθανώς να καλύψουν καλύτερα τις ειδικές ανάγκες τους κάποια συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με ΑΓΔ

- Η εισαγωγή παρεμβάσεων ανά επίπεδο απαιτεί τη συνεργασία των ειδικών, **έτσι ώστε να γενικευθούν τα αποτελέσματα των παρεμβάσεων στην τάξη του σχολείου** γενικής εκπαίδευσης (Kovaleski, 2002).
- Αυτό εξασφαλίζει την εγκυρότητα της παρέμβασης (Flugum & Reschly, 1994).

Ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με ΑΓΔ

- Στο σύστημα που προτάθηκε παραπάνω
 - τα αποτελέσματα των παρεμβάσεων αξιολογούνται σε κάθε στάδιο!!!

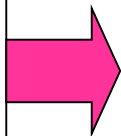
Ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με ΑΓΔ

- Οι αξιολογήσεις, οι οποίες καταγράφουν «την ανταπόκριση (των παιδιών) στην παρέμβαση» (Response to Intervention), μπορούν
 - να παρέχουν πληροφορίες τόσο για τις πιο αποτελεσματικές παρεμβάσεις σε παιδιά με γλωσσικά μαθησιακά προβλήματα,
 - όσο και μια αξιόπιστη βάση για την παροχή πιο εξειδικευμένων παρεμβάσεων ή τρόπων υποστήριξης στη συνέχεια.
- Έτσι, οργανώνεται καλύτερα ένα μοντέλο παροχής υπηρεσιών που στηρίζεται στην αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων (Reschly & Ysseldyke, 2002).

RTI: School-Wide Three-Tier Framework (Kovaleski, 2003; Vaughn, 2003)

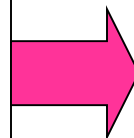
Tier I

‘School-Wide Screening & Whole class Instruction / Intervention’

Tier II

‘Non-Responders’ to Tier I Are Identified & Given ‘Tailored’ Interventions

Tier III

‘Long-Term Programming for Students Who Fail to Respond to Tier II Interventions’ (e.g., Individualised Special Education)

Υποστήριξη των παιδιών μέσα στην τάξη - Παρεμβάσεις

Teacher tips 2 Practical strategies.mp4

Ανταπόκριση στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με ΑΓΔ

- Τα αποτελέσματα που προέκυψαν τόσο από τις έρευνες, όσο και από τα προγράμματα παρέμβασης αναδεικνύουν ότι
 - κρίσιμο δεν είναι το «πού» αλλά το «πώς» παρέχεται η υποστήριξη